

Фикҳ дарслари (165-дарс) Намознинг тартиблари

17:00 / 23.12.2021 3048

Намознинг маълум ва машҳур тартибига риоя қилиш – бу улкан ибодатнинг вожиб амалларидан биридир. Қиём, қироат, рукуъ ва саждаларнинг тартиби вожиб, такбири таҳрима билан қаъдаи охирнинг тартиби фарздир.

Тартибнинг вожиблигига далил:

Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам доимо намозни тартиб билан ўқиганлар.

Расулulloҳ соллalloҳу алайҳи васаллам намозни нотўғри ўқиган одамга тартибга риоя этган ҳолда, намознинг амалларини жой-жойига қўйиб ўқишни таълим берганлар.

Қаъдаи аввал

«Қаъдаи аввал» икки ракатлидан кўп намозларда икки ракатни ўқиб, кейин ўтириб, ташаҳхудни ўқишдир.

Набий соллalloҳу алайҳи васаллам доимий равишда бу қаъдага ўтирганлари учун у вожибга айланган. Агар биров қаъдаи улаани эсидан чиқариб туриб кетса, тарки вожиб қилгани учун саҳв саждаси қилади.

Ташаҳхуд

Ташаҳҳуднинг вожиблигига далил:

لَوْ سَرَفَ لَخِ الْعَالِ صِلَا فِي لَوْ قَنَ أَنْكَ : لَأَقُ هُنَّ عُهُ لَلَا يَضَرُّ هَلْ لَ دُبَّعٌ نَع
يُنَالُفَ يَلَعُ مَالِ سَلَا ، هَلْ لَ يَلَعُ مَالِ سَلَا : لَسُو هِي لَع هَلْ لَ يَلَصِمَ هَلْ لَ
وَهُ هَلْ لَ لَانِ « : مَوِي تَأَذ لَسُو هِي لَع هَلْ لَ يَلَصِمَ هَلْ لَ لَوْ سَرَّ أَنْ لَ لَأَقُ فِ
هَلْ لَ تَأَيَّحْتِ لَ : لِقَوْلِ لَفِ الْعَالِ صِلَا فِي مُمْ كُذَّحَ أَدَعَقَ إِذِ إِفِ مَالِ سَلَا
هُتَا كَرَبَّ وَ هَلْ لَ أَمَّ حَرَوِي بَّنِ لَ أَيْ أَ كَيْ لَعُ مَالِ سَلَا ، تَأَبَّيَّ طَلَّ أَوُتْ أَوَّلِ صِلَا
دُبَّعٌ لُ كُ تَبَّ أَمَّا أَلَأَقُ إِذِ إِفِ ، نَ يَحِلُّ أَمَّا هَلْ لَ دَأَبَعُ يَلَعُ وَ أَنْ يَلَعُ مَالِ سَلَا
أَدَّمْ حُمْ نَّ أَدَّ شَأُو ، هَلْ لَ أَلِ هَلْ لَ إِ نَّ أَدَّ شَأُو ، ضَرَّ أَلِ أَوِ ، أَمَّا سَلَا فِي حَلِ أَمَّا هَلْ لَ
هُتَا سَمَّ حَلَّ أَوِ . «أَشْ أَمَّ أَلِ أَسَمَّ لَ نَ مَّ رِيَّ حَتِّي مَّ ثُ هَلْ لَ وَسَرَّ وَ هُدُبَّعُ

Абдуллоҳ розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг орқаларида намозда туриб,
«Ас-салому алаллоҳи, ас-салому алалфулони (Аллоҳга салом, фалончи ва
фалончига салом)», дер эдик. Бир куни Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи
васаллам бизларга:

«Албатта, Аллоҳнинг Ўзи Саломдир. Бас, қачон бирингиз намозда ўтирса:

«Ат-тахиййаату лиллааҳи вас-солаваату ват-тоййибаату, ассалааму алайка
аййухан-набиййу ва роҳматуллоҳи ва барокаатуҳу, ассалааму алайна ва
алаа ибаадиллааҳис-солиҳийн – шуни айтса, осмону ердаги Аллоҳнинг
барча бандаларига етади – Ашҳаду аллаа илааҳа иллаллоҳу ва ашҳаду
анна Муҳаммадан ъабдуҳу ва росулуҳ», десин. Сўнгра нимани хоҳласа,
шуни сўрашни ихтиёр қилсин», дедилар».

Бешовлари ривоят қилишган.

Жумҳур уламолари томонидан, жумладан, ҳанафий мазҳабида ҳам
ташаҳҳудда ушбу сийғани ўқиш қабул қилинган.

هِي لَع هَلْ لَ يَلَصِمَ هَلْ لَ لَوْ سَرَّ نَأَكَ : تَلَأَقُ أَهُنَّ عُهُ لَلَا يَضَرُّ هَلْ لَ شَأُو نَع
نَ يَمَّ لَأَغَلَّ بَرَّ هَلْ لَ دُمَّ حَلَّ بَ هَلْ لَ أَرَقُّ لَ أَوِ رِيَّ بَّ كُتَّ لَ بَ هَلْ لَ صِلَا حَتَّ تَفِي لَسُو
إِذِ نَأَكَ وَ ، كَلَّ دَنِّي بَّ نَكَلَّ وَ هَبَّ وَصِّي مَلَّ وَ هَسَّ أَرَّ صَخَّ شَيِّ مَلَّ عَكَرَ إِذِ نَأَكَ وَ
هُسَّ أَرَّ عَفَرَ إِذِ نَأَكَ وَ ، أَمَّا إِقَ يَوْتَسَيَّ يَتَّ حَ دُجَّ سَيَّ مَلَّ عَ وَ كَرَّ لَ نَ مَّ هَسَّ أَرَّ عَفَرَ
لُ كُ فِي لَوْ قَي نَأَكَ وَ ، أَدَعَقَ يَوْتَسَيَّ يَتَّ حَ دُجَّ سَيَّ مَلَّ دَوْجَّ سَلَا نَ مَّ
بُصَّنِي وَ يَرَّ سَيَّ لَ أَلَّ جَرَّ شَرَّفِي سَلَّ جَ إِذِ نَأَكَ وَ . «تَأَيَّحْتِ لَ : نِي تَعَكَرَ
نَأَكَ وَ ، غَبَّ سَلَا هَلْ لَ شَرَّفَ نَعُ وَ ، يَنَاطِيَّ شَلَا بَقَّ عَ نَعُ يَهَنِّي نَأَكَ وَ ، يَنُ مِّيَّ لَ أَلَّ جَرَّ
مَلَّ سَمَّ وَ دَوَادُ وَ بَأُ هَوَارُ ، مَلَّ لَسَّ لَ بَ هَلْ لَ صِلَا مَّ تَحِّي

Оиша розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам намозни такбир ва қироатни «Алҳамду лиллааҳи Роббил оламийн» билан очар эдилар. Рукуъ қилсалар, бошларини кўтариб ҳам, пастга тушириб ҳам юбормас, лекин ўртача тутар эдилар. Бошларини рукуъдан кўтарсалар, ғоз туриб олмагунларича сажда қилмас эдилар. Саждадан бошларини кўтарсалар, яхшилаб ўтириб олмагунларича яна сажда қилмас эдилар. Ҳар икки рақъатда «Ат-таҳиййаату»ни ўқир эдилар. Ўтирганларида чап оёқларига ўтирар ва ўнг оёқларини тик тутар эдилар. Шайтоннинг ақибидан ва йиртқичнинг ястанишидан наҳйи қилар эдилар. Намозни салом бериш билан тамомлар эдилар».

Абу Довуд ва Муслим ривоят қилишган.

Бу ҳадиси шарифдаги «Ҳар икки рақъатда «Ат-таҳиййаату»ни ўқир эдилар» жумласи ҳозирги баҳсимиз учун керак.

Яъни, ўтириб, ташаҳҳуд ўқир эдилар. Агар намоз икки рақъатли бўлса, шу билан тамом бўлар эди. Уч рақъатли ёки тўрт рақъатли бўлса, бу биринчи ўтириш ҳисобланиб, учинчи ёки тўртинчи рақъатдан кейин яна охириги ўтиришга ўтириб, яна ташаҳҳуд ўқилади ва салом берилади.

Ташаҳҳудни араб тилида ўқиш шарт. Имкони бўлган киши ташаҳҳудни бошқа тилда ўқиши жоиз эмас. Билмаган одам ўрганиб олгунича ўз тилида ўқиса бўлади.

«Кифоя» китобининг биринчи жузи асосида тайёрланди